

Höfuðborgarsvæðið, 20.apríl 2020.

Minnisblað.

Varðar: Áhrif Covid-19 á fjárhag og þjónustu sveitarfélaganna á höfuðborgarsvæðinu.

Sveitarfélögin á höfuðborgarsvæðinu hafa á undanförunum vikum unnið að greiningum á áhrifum Covid 19 á fjárhag sveitarfélaganna. Í fyrstu var talið að höggið og tekjufall í samfélaginu myndi standa í stuttan tíma eða 3-6 mánuði. Eftir því sem faraldrinum hefur undið fram um allan heim telja nú fleiri líklegt að niðursveiflan muni standa um lengri tíma og efnahagslegra áhrifa hennar gæta um enn lengri tíma. Þetta kallar á aukinn stuðning við sveitarfélögin í formi beinna óendurkræfra fjárframlaga úr ríkissjóði, auk tryggs aðgangs að lánsfé á hagkvæmum kjörum.

Samkvæmt greiningum og upplýsingum frá sveitarfélögum á höfuðborgarsvæðinu hefur eftirfarandi verið tekið saman:

a) Tekjufall

Flest sveitarfélögin á höfuðborgarsvæðinu hafa verið að horfa til þeirrar sviðsmyndar að djúp niðursveiflan verði í 9-12 mánuði. Miðað við fyrirbyggjandi gögn frá sveitarfélögum á höfuðborgarsvæðinu, á þessum tímamarki, er áætluð lækkun útsvarstekna sem og tekna frá Jöfnunarsjóði um 130.000 kr á hvern íbúa á árunum 2020 og 2021. Samtals eru þetta því um **30 milljarðar** kr í tekjulækkun hjá sveitarfélögum á höfuðborgarsvæðinu á þessu tímabili vegna lægra útsvars. Þá er ekki meðtalin sú tekjulækkun sem verður vegna niðurfellingar þjónustugjalda sveitarfélaga s.s. vegna þjónustu leik- og grunnskóla.

Minni umsvif í byggingageiranum mun hafa mikil áhrif á tekjur af byggingaréttargjöldum og gatnagerðargjöldum á öllu höfuðborgarsvæðinu. Ekki liggur fyrir nákvæm greining á þessum þætti en í Reykjavík, Mosfellsbæ og Hafnarfirði er gert ráð fyrir því að samtals munu þessar tekjur lækka um **15 milljarða** kr, að stærstum hluta í Reykjavík á fyrrgreindu tímabili.

Sveitarfélögin reka sameiginlegar almenningssamgöngur (Strætó bs), meðhöldlun úrgangs (Sorpu bs) ásamt Slökkviliði höfuðborgarsvæðisins. Ferðum í almenningssamgöngur hefur fækkað um 60% og áætluð tekjulækkun þessa árs er um **500 millj.** kr. sem kemur beint niður á fjárhag sveitarfélaganna. Minnkandi umsvif á höfuðborgarsvæðinu leiðir til tekjulækkunar hjá Sorpu bs sem getur numið verulega tekjutapi. Þá er ónefndur sá kostnaður sem verður til með auknu álagi á Slökkvilið höfuðborgarsvæðisins og almannavarnir á svæðinu.

b) Kostnaðarauki

Kostnaðarauki sveitarfélaganna felst m.a. í hækkun framlaga til velferðarþjónustu þ.m.t. félagslegarar þjónustu, fjárhagsaðstoðar og vegna húsnæðisbóta. Miðað við þær greiningar sem nú liggja fyrir má gera

ráð fyrir því að hækkun kostnaðar þessara þátta séu að lágmarki um **8 milljarðar kr.** á því tímabili sem tilgreint er. Eru það um 35.000 á hvern íbúa á höfuðborgarsvæðinu. Ljóst er að kostnaður vegna þessa þátta mun áfram verða hár á komandi árum gangi spár um aukið atvinnuleysi eftir.

Þá er ótalinn fjármagnskostnaður og aukinn þungi afborgana sem óhjákvæmilega verður hjá sveitarfélögunum í ljósi tekjusamdráttar og kostnaðarauka, auk fjármögnunar aðgerða s.s. frestun fasteignagjaldatekna.

c) Fjárfestingar

Sveitarfélögin hafa verið hvött til þess að láta fjárfestingaáætlanir ganga eftir og helst flýta eða auka við framkvæmdir. Skv. framkvæmdaáætlunum sveitarfélaganna er ráðgert að fjárfesta fyrir um **52 milljarða kr.** á höfuðborgarsvæðinu á árinu 2020 og með auknu fjármagni og flýtingum um **55 milljarða kr.** Samtals eru þetta um **110 milljarða kr** fjárfestingar sveitarfélaga og fyrirtækja þeirra á árunum 2020 og 2021.

Samantekt:

Áhrif Covid-19 mun hafa gríðarlega áhrif á fjárhag sveitarfélaganna. Um leið er ljóst að mikilvægi nærþjónustunnar sem sveitarfélögin veita hefur sjaldan verið meiri á tímum sem þessum. Verði efnahagslegum áhrifum af faraldrinum velt yfir á fjárhag sveitarfélaganna með stóráukinni lántöku er tvennt ljóst:

Í fyrsta lagi myndi það hafa langvarandi og lamandi áhrif á skóla- og velferðarþjónustuna við íbúa vegna þeirrar hagræðingar og niðurskurðar sem slíkar skuldir, vaxtarkostnaður og afborganir myndu hafa í för með sér.

Í öðru lagi væri sveitarfélögunum ekki fært að taka þátt í því viðnámi, hvorki í veittri þjónustu, vinnumarkaðsaðgerðum eða verklegum framkvæmdum sem þarf til að samfélagið komist hratt á nýjan og betri stað, með auknum umsvifum og atvinnu um leið og faraldurinn leyfir.

Það er því mikilvægt að sveitarfélögin hafi nægan fjárhagslegan styrk og svigrúm til þess að halda uppi þjónustu við íbúa svæðisins, ráðast í nauðsynlega fjárfestingu og uppbyggingu og tryggja framlög til skólaihalds, velferðarþjónustu, íþróttar- og menningarstarfsemi svo fátt eitt sé nefnt. Sveitarfélögin hafa hingað til ekki nýtt sér hlutabótaleið ríkisins í sinni starfsemi en gætu þurft að grípa til þeirra ráðstafana verið áhrif af Covid-19 á fjárhag sveitarfélaganna eins og lýst er hér að framan.

Gangi áhrif eftir, sem hér hefur verið lýst, mun rekstur sveitarfélaganna verða ósjálfbær um langan tíma og verður ekki leystur nema með miklum lántökum og niðurskurði í þjónustu sveitarfélaganna. Slíkar ráðstafanir munu leiða til mikils tjóns til allrar framtíðar fyrir íbúa svæðisins og þar með sveitarfélögin. Það er því mikilvægt að ríkissjóður komi að málum með almennum aðgerðum, beinum óafturkræfum fjárhagslegum stuðningi til að verja þjónustu og starfsemi sveitarfélaganna. Í ljósi þeirra greininga sem nú liggja fyrir og lýst er í þessu minnisblaði er ekki fjarri lagi að 50 milljarða kr. framlag, eða um 137.000 kr á íbúa til sveitarfélaga á árinu 2020 myndi leiða til þess að sveitarfélögin gætu haldið uppi öflugu þjónustu- og framkvæmdastigi um land allt í stað þess að verða nauðbeygð til þess að skerða þjónustu, fresta framkvæmdum og festa sig í auknum skuldum til framtíðar.

Samtök sveitarfélaga á
höfuðborgarsvæðinu

Ofangreind samantekt hefur verið send fjármála- og efnahagsráðherra, Bjarna Benediktssyni.

Virðingarfyllst,
f.h stjórnar samtaka sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu

Páll Björgvin Guðmundsson
Frankvæmdastjóri

Sign.

Árman Kr. Ólafsson, bærarstjóri Kópavogsbæjar.
Ásgerður Halldórsdóttir, bærarstjóri Seltjarneskaupstaðar.
Dagur B Eggertsson, borgarstjóri Reykjavíkurborgar.
Gunnar Einarsson, bærarstjóri Garðabæjar.
Haraldur Sverrisson, bærarstjóri Mosfellsbæjar.
Karl M Kristjánsson, oddviti Kjósahrepps.
Rósa Guðbjartsdóttir, bærarstjóri Hafnarfjarðar.